

Önce okuruydu, hiç gülmediği zamanlarda, tek kahkahası Nesin'in kitaplarıydı. Yıllar sonra, üstelik Savcı Veli Devecioğlu kimliğiyle, vatandaşlık hakkını kullanarak, Sovyetler Birliği dönüşü tutuklanan Nesin'in kişilik haklarının çiğnenmesine karşı çıktı. Bir imza gününde, ilk kez karşılaştılar. Hem dostluk hem müvekkil - avukat ilişkisi işte o gün başladı.

Aziz Nesin'in avukatı olmak...

REMZİ İNANÇ

Telgraf, 1971 yılının şubat ayında, Beypazarı Cezaevi'ne çekilmişti: "Çok üzüldük. Büyük geçmiş olsun. En iyi dileklerimi ve saygılarımı sunarım. Gümüşhane Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Veli Devecioğlu."

Bu telgrafın sahibiyile dört beş yıl sonra yüz yüze gelebilecektik ancak.

Zafer Çarşısı'ndaki kitabevini açalı birkaç yıl olmuştu. Bir gün orta yaşlarda, şık ve zarif bir çift girdi içeriye. "Ben Veli Devecioğlu" dedi. Yanındaki de eşi Jülide Hanım'dı.

Yıllar sonra Aziz Nesin'in avukatı olarak da ünlenecekti Devecioğlu. Anılar da Nesin hakkında açılan davalarla, duruşma salonlarında beslenecekti:

Aziz Nesin'in, "Türk halkının yüzde bilmem kaç aptaldır..." sözünün Türk ulusuna hakaret olduğunu savlayan bir doktorun açtığı davanın duruşması için Bursa'ya gitmişti Veli Devecioğlu. Hazırladığı savunmayı bizzat okursa daha etkili olacağını düşünerek izin almış ve okumaya başlamıştı:

"Sayın yargıçım, müvekkilim, ünlü yazarımız Aziz Nesin'in Türk ulusuna, Türk insanına hakaret etmek gibi bir kastı yoktur. Taniyanlar, onun yazılarını okuyanlar onun nasıl bir kişiliğe sahip olduğunu bilirler. Benim de tanık olduğum bir olayı izninizle burada anlatmak istiyorum. Aziz Bey'in oğlu Ali Nesin ABD'de matematik profesörüdür. Kaç yıl önce askerlik görevini yapmak üzere ülkesinde bulunurken bir iftiraya uğradı, iş mahkemelik oldu. Görev yeri Isparta olduğu için, dava önce burada açıldı. Mahkeme Kurulu'nun reddi üzerine, dava dosyası Konya'ya gönderildi. Yargılama Konya'da yapılacaktı. Babasının isteği üzerine ben de Ankara'dan gittim duruşmaya. Mahkemede Ali Nesin'in gelmesini bekliyoruz. Geciktikçe Aziz Bey'in kaygısı, merakı arttı, 'Ne oldu yahu bu çocuğa?' deyip durmaya başladı. Sonunda göründü Ali Nesin. Aziz Bey sabahdan beri canını sikan kaygısını, korkusunu birden boşalttı verdi Ali'nin, oğlunun üzerine.

- Nerdesin be oğlum? Ben sana dün telefonda demedim mi, Konya'da şu otele ineceksin. Orada seni avukatın Veli Devecioğlu bekliyor. Sabahleyin birlikte mahkemeye gelirsiniz. Aynen böyle demedim mi?

Ali Nesin boynunu bükerek: 'Haklısınız babcığım, demiştiniz; ama Konya'ya inince sözünü ettiğiniz otelin adını unuttum ve karşılaştığım ilk otele girdim.' dedi. Aziz Bey biraz yatışmış gibiydi. 'Peki, çantan nerde?' Ali Nesin bir şeyi hatırlamış gibi 'Kaldığım otelde unuttum' dedi. Aziz Bey sakın bir sesle sordu: 'Kaldığın otelin adı neydi?'

Dananın kuyruğu burada koptu sayın yargıçım. İkinci kez boynunu bükten Ali Nesin, mahcup ve sıkılmış bir sesle ve babasının yüzüne bakmadan: 'Otelin adını unuttum babcığım' diye yanıtladı. İşte o zaman Aziz Nesin'in halini görmek gerekirdi. Öfkeden öfkeye geçiyordu sanki. Mahkeme koridorunda, pek çok kimsenin duyacağı bir sesle Ali'yi kınıyordu. Yaşını başını aldığı, evli çoluk çocuk sahibi, üstelik ABD'de matematik profesörü olduğunu, hepsini hepsini bir yana koyarak, sağ elinin ayasını Ali'nin yüzüne doğru açarak bağırıyordu:

'Benim aptal oğlum!'

Bursa'da geçen bu duruşmadan beraat etti Aziz Nesin. Tuhaftır, bu konuda açılan mahkemelerin beraatla sonuçlanması sonunda ortaya hoş olmayan durumların çıkacağından kaygı duyuyor ve fazla sevinemiyordu Aziz Nesin. Bunun nedenini şöyle açıklıyordu:

"Türk milletinin şu kadarının aptal olduğu, mahkeme kararıyla da hükme bağlanırsa."

Veli Bey'in, bu anlattıklarının üzerinden bir yıla yakın zaman geçti. 1994'ün bir yaz günü Aziz Nesin, yanında sakallı genç bir

adam ve üç dört lacivert giysili kişi kitabevine geldi. Nesin'in dışındakileri tanıımıyordum. Çalışma odama bizimle gelen siviller dışarıya çıktı. Şimdi odada Aziz Nesin ve sakallı gençle yalnızdık. Ordan burdan derken Veli Bey'in adını andım bir vesileyle, ardından Bursa savunmasını anlattım. Birden Aziz Nesin yüksek sesle gülmeye başladı. Şunca yıldır ilk kez böyle güldüğüne tanık oluyordum. Bu arada eliyle karşıdaki koltukta oturan sakallı genç göstermeye çalışıyordu kahkaha arasında: "İşte bu... Ali bu işte!"

Halkın yargıçı olmak...

Veli Devecioğlu, 1929 yılında Bilecik'e bağlı Bozüyük/Kızılcapınar köyünde doğdu. Söğüt medresesinden mezun babası Mehmet Deveci, Veli Bey henüz altı aylıkken öldü, aile Bozüyük'e taşındı, ilkokulu burada, 1944 yılında tamamladı. Yatılı okul dışında başka umarı yoktu, gecikildiği için de sadece, sanat enstitülerine giriş sınavı kalmıştı. Bilecik'te yapılan sınavı kazandı ve İzmir Mithatpaşa Erkek Sanat Enstitüsü'ne başladı. İkinci yıl Ankara 2. Erkek Sanat Enstitüsü'ne nakledildi. 1948'de mezun olup Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu'na yazıldı. Sanat enstitüsünde Milli Savunma Bakanlığı hesabına okumuştur, "hizmet sözleşmesi" gereği üç bin lira borcunu ödemesi mümkün olmadığından, zorunlu olarak askere alındı.

Edirne'de görev yaptığı sıralar, dışardan lise bitirme sınavlarına girip diploma aldı. Daha sonra İstanbul Hukuk Fakültesi giriş sınavını kazandı. İlk yıl Edirne'den İstanbul'a gidip geldi, asıl zorluk ve sıkıntı, derslerin gereğince izlenilememesiydi. Lise bitirme sınavında bulunan, sorular da soran Edirne Valisi Emin Akıncı'dan, İstanbul'a tayin edilmesini istedi. İsteği gerçekleşti.

1958'de fakülteyi bitiren Devecioğlu, zorunlu hizmet süresi de dolduğu için, ordudan

Veli Devecioğlu'nun kayınpederi Şadi Alkılıç, torunu Cem'le...

ayrıldı; yargıç (ya da savcı) olmak için Adalet Bakanlığı'na başvurdu. Son sınıfta Devrim Tarihi Dersleri'ne gelen Prof. Dr. Tarık Zafer Tunaya, sınav sonuçları açıklandıktan sonra Devocioğlu'nu çağırıp, asistanlık önerdi. "Hocam, ben Anadolu'ya gidip halkın yargı-cı olmak istiyorum" dediğinde Tunaya, "Sana halkın yargıçlığını yaptırır mı, buna izin verirler mi sanıyorsun? Kur'a ile ücre bir ilçe merkezine gönderecekler, orada unutulup kalacaksın" diye karşı çıktı. Yine de bu öneriyi geri çevirdi Devocioğlu.

Yıllar yılı Anadolu'nun çeşitli il ve ilçelerinde savcı olarak görev yapan Devocioğlu Gümüşhane'de savcı iken, burada tanıştığı genç yargıç Jülide Hanım'la 1963'te evlendi. İlerde mühendis olacak oğulları Cem burada doğdu. Jülide Hanım'ın babası siyasi edebiyatımızın renkli simalarından Şadi Alkılıç'tı. Alkılıç, 1962'de Cumhuriyet Gazetesi'nin açtığı "... Sosyalizm mi, Kapitalizm mi?" yazı yarışmasına "Türkiye'nin Tek Kurtuluş Yolu Sosyalizm" adlı yazısıyla katılmış, ve sırası gelip yazı gazetede yayımlanınca tutuklanmıştı. Ortalık karışmış, kamuoyu ayağa kalkmıştı. Uluslararası Af Örgütü'nce yılın mahkumu seçilmişti Alkılıç.

Yıllarca Anadolu'da savcı ve yargıç olarak görev yapan Devocioğlu ailesi, 1978 yılında Ankara'ya taşındı. Devocioğlu'nun yeni görevi Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü'ydü. "Sanatçı, aydın ve insan olarak çok beğendiğim, hayranlık duyduğum Yılmaz Güney'i," diye anımsayacaktı o günleri "İstanbul Sağmalcılar Cezaevi"ne naklederken, kendisine danışmadığım için, zamanın adalet bakanıyla aramız açıldı, genel müdürlükten istifa ettim. 12 Eylül'den sonra da emekliliğimi istedim." Aziz Nesin'le tanışması, onun avukatlığını üstlenmesi herhalde sıradan bir müvekkil/avukat ilişkisi değildi. Öncesi, bir yazar-okur ilişkisi vardı:

"Aziz Nesin'i daha öğrencilik yıllarımdan beri izliyordum. Rastladığım bütün yazı ve öykülerini beğenerek okurdum. Ona ilk uluslararası ödül kazandıran "Kazan Töreni" adlı kitabı beni çok etkilemişti. O günlerde vapurda, bu kitap elimde, Anadolu Kavağı'ndaki kışlaya giderken nasıl seslice güldüğümü, (O sıralar nedense gülmekten uzaktım.) hatta inceceğim iskeleyi şaşırıp yeniden Sarıyer'e dönüşümü unutamam."

Nesin, TKP, Nâzım...

Aziz Nesin- Veli Devocioğlu tanışıklığı için 1967 yılı beklenecekti. O zaman Gümüşhane'de savcı olan Devocioğlu, Sovyetler Birliği'ne gidip gelen Aziz Nesin, beraberinde Nâzım'ın band halinde vasiyetiyle birlikte, Türkiye Komünist Partisi'ne gizli belgeler de getirdiği iddialarını okumuştur basında. Yeni İstanbul Gazetesi haberi şöyle vermişti:

"Rusya'ya giden ve Balkanlar yoluyla yurda dönen Aziz Nesin'in ... valizleri içinde vatan haini Nazım Hikmet'in vasiyetnamesini havi ses bandından başka birçok gizli evrak ele geçirilmiştir. Mahkeme kararıyla gümrükten alınan valizler dün geç vakit siyasi polise getirilmiş ve altı bavuldan biri içinde bulunan ses bandı dikkati çekmiştir."

Aziz Nesin, poliste 36 saat sorguya çekildi. Sonra C. Savcılığı'na götürüldü. Savcılık tutuklama istemiyle mahkemeye yolladı, mahkeme bu istemi reddetti. Savcının bu kez ki itirazı bir üst mahkemeyeydi. Bu mahkeme Nesin'i serbest bıraktı.

Olay uzun süre basın gündeminde kaldı. Daha o zaman elli üç kitabın ve üç uluslararası birincilik ödülünün sahibi olan; yapıtları yirmi üç dile çevrilen Nesin'e, yedi polis tarafından aralıksız yapılan sorgu sırasında hakaretler yağdırıldı:

"Aziz, Aziiz! Yalan söyleme. Her şeyi itiraf et, ağzına sı... m senin.. İnşallah seni yine ele geçireceğim, kısıvrak yakalanacaksın.

Bak o zaman gör... Beynini ezeceğim seni!"

Aziz Nesin bu olayı "Başbakan'a Açık Mektup" başlıklı yazısıyla, Akşam Gazetesi'nde ayrıntılarıyla anlattı. Dahası vardı. Polislerin Aziz Nesin'in evinden aldıkları, bir mezara çelenk koyarken çekilmiş resim, Azerbaycan'lı büyük yazar Celil Mehmet Kulzade'nin mezarı olduğu söylendiği halde, "Lenin'in mezarıdır" denilerek yayımlandı. Bu yazı da olayın kendisi gibi- kamuoyunda geniş yankılar ve heyecan uyandırdı. Başbakan, şimdiki cumhurbaşkanı Demirel'di ve bu olan bitenden rahatsızlık duymadı. Adli ve idari makamlardan da hiç ses çıkmadı.

Ama bir hukukçu olarak Devocioğlu çok etkilendi. Tutup İstanbul C. Savcılığı'na, "Vatandaş Veli Devocioğlu" imzası ve açık ev adresiyle bir dilekçe gönderdi. Dilekçede, anayasadan doğan "ihbar ve şikayet hakkı" nı kullandığını; anladığı kadarıyla Aziz Nesin'e karşı suç işlendiğini, sorumlu polisler hakkında dava açılmasını istedi. Savcılık sanki sessizliğe sığınmıştı; yaprak kımıldamadı. Bunun üzerine dayanamadı, Akşam gazetesine (22.10.1967) "Aziz Nesin Olayı ve Savcıların Görevi" başlıklı bir yazı yollayarak, olayın hem ceza yasasının 243. maddesindeki "Hükümet Memurlarının ...maznun bulunan kimselerin cürümlerini söyletmek", hem de 36 saatlik nezaretin, yazarın özgürlüğünü sınırlayarak 181. maddedeki "hürriyeti tahdit" suçlarını oluşturacağını, bu suçların ise doğrudan doğruya kamu adına kovuşturulması gerektiğini -yargısal içtihatlardan da örnekler vererek- anlatmaya çalıştı.

Sonunda ses, İstanbul Savcılığı'ndan geldi: Bir yürekli savcı, (davanın ardından Van'a sürülen, sonra da CHP İstanbul Senatörü olan Hasan Basri Akgiray) sanık poliser hakkında dava açtı. Davacı ve savcı Veli Devocioğlu'nun payına da, meslekte ağır bir disiplin cezası sayılan "tevbih" düştü.

Aradan uzun yıllar geçti. Adalet Bakanlığı'ndan görevli olduğu sıra, Ankara'da bir ki-

Devocioğlu, eşi Jülide Hanım ve oğulları Cem'le (1969).

tabevinde Aziz Nesin'in imza gününe gitti Devocioğlu. Kızılı erkekli cıvıl cıvıl bir okur kuyruğuna girdi. Masaya iyice yaklaşınca, Akşam'daki yazısını anımsatarak kendini tanıttı. Nesin, sevincini saklamaya gerek duymadan, ayağa kalktı, coşkuyla elini sıktı, yanında yer gösterdi. Nesin, söz konusu yazıdan övgüyle söz ederek "Poliste" adlı kitabının sonraki baskısına aldığını söyledi. O gün uzun uzun söyleştiler ve sanki ölene dek sürecek dostluklarının temelini harç koydular.

Devocioğlu, emekli olup avukatlığa başladığında, hemen tüm davalarında Aziz Nesin'i

temsil etti. Ölünceye dek, bazıları bugün de süren 35 davasına baktı.

Aziz Nesin'in avukatı olmak nasıl bir şeydi? Davacı veya davalı olmanın getireceği bir sınırlılık, psikoloji bir gerginlik yok muydu? Yaşadığı, yaşarken belli ki hep mutlu olduğu tanıklıklarının altını gönül rahatlığıyla çizdi Devocioğlu:

"Aziz Bey bir gün olsun işime karışmadı. Bana ve hazırladığım savunmalara hep inandı, güven duydu. Yargıtay'daki son duruşmamızda, hazırladığı uzun ve ilginç savunmasında çok sert birkaç sözcük vardı; bunların düzeltilmesini, hiç olmazsa yumuşak, ama yine de aynı anlam gelecek sözcüklerle karşılmasını rica ettim. Uzun süre ikna olmadı ama, lüt-fedip sonunda kabul etti."

Günlerden 14 Şubat 1995'di. Ankara'da, gelmekte olan baharı mustulayan aydınlık güzel bir hava vardı. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nde Aziz Nesin, kendi deyişleriyle, yaşamının en önemli savunmasını yapacaktı. Duruşma başlamadan önce koridor alışılmışın dışında renkli bir kalabalığın sesleriyle çınladı bir süre. Medya hazır ve nazırdı. Mahkeme salonu fazla geniş değildi. İçerisi onca insanı elbette alamayacaktı. Aziz Nesin'in 21 sayfalık savunmasını, kendisi gözlerinden rahatsız olduğu için, avukatı Devocioğlu okuyordu. Bunca sayfalık metni neredeyse sözcük sözcük belleğine yerleştirmiş olan Aziz Nesin, Devocioğlu'nun heyecandan kekeleyiği, eksik söylediği sözcüklerin doğrusunu ezberinden yineliyordu. Nesin, kimbilir nasıl bir sıkıntıyla, üzünçle günler boyu çalışarak hazırladığı savunmasına şöyle başlıyordu:

"Yargıç Bayan ve Baylar,

Özellikle sizlere söylemeye gerek yok ki, haksızlığa uğrayan insanların en son başvuracakları yer adalet ve adaleti temsil etmesi gereken siz yargıçlarıdır. Şunu baştan söylemeliyim ki, en yüce yargı yeri olan sizlerin beşte üç çoğunlukla benim aleyhime verdiğiniz karar, benim Türkiye'de adalet olan güvenimi sarsmış değil, yıkmıştır. Ben davalı değil, davacıyım. / Bir adam bana hakaret et-

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü Veli Devocioğlu, İmralı'da Yılmaz Güney ve oğlu Cem'le...

ti. Ben de onu mahkemeye verdim. Mahkeme hakaret eden adamı tazminat ödemeye mahkûm etti ve sizler en üst ve en yüce hukuk ve adalet yeri olarak, beni aşağılayan adamı aklayıp beni mahkûm ettiniz. Evet, mahkûm ettiniz. Beni hapse ya da para cezasına değil, ama tarihsel olarak mahkûm ettiniz ve sizler 4. Hukuk Dairesi'nin beşte üç üyeleri, beni, davacı değil de davalıyım gibi, tarih önünde, toplum gözünde bana hakaret eden adamın düşüncelerine ve yalanlarına katılarak beni mahkûm ettiniz. Ne yazık ki, sizlere karşı kendimi değil, adaleti savunmak zorundayım. Şunu bilmenizi isterim ki bayan ve baylar, Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'nda Türkiye'nin her haksız bulunuşu, Türkiye Cumhuriyeti adaletinin mahkûm oluşu demektir. Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'nda Türk adaletinin her mahkûm oluşunda ben, bir Türk aydını, Türk yazarı olarak adalet adına Türkiye'deki adaletsiz adalet adına utanıyorum. Oysa biliyorum ki, asıl utanması gereken elbette ben değilim."

Aziz Nesin'e bu savunmayı yazdıran olay, 20.12.1990 tarihli Türkiye Gazetesi'nde Ergun Göze'nin "Aziz Nesin ve Türk Ordusu" başlıklı yazısındaki akıl almaz, o kadar da çirkin ve saygısız suçlamaları... Aziz Nesin bu kişiyi dava etti. Ankara Asliye 17. Hukuk Hakimliği, Nesin'in hakarete uğradığına kanaat getirerek Ergun Göze'yi manevi tazminat ödemeye mahkûm etti. Ergun Göze'nin Yargıtay'a başvurusuyla dava ilginç bir görünüm kazandı. Yukarıda Aziz Nesin'in "4. Hukuk Dairesi'nin beşte üç üyeleri" dediği yargıçlar, 17. Hukuk Hakimliği'nin Aziz Nesin'in lehine verdiği kararı şu düşünceyle (ve üçte iki çoğunlukla) bozdular:

"... Türklüğün manevi değerlerine ve ulusal çıkarlarına aykırı hiçbir düşünce koruma göremez. (...) Bu arada davacının eserlerini küçümseme gibi anlatımlara yer vermesi ve davacıya özel dokundurmalar yapması sonucunda (eylemde bulunana karşı) tazminat yükümlülüğüne girdiği benimsenemez."

Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin üç yargıcı (Cahit Keskin, Erbay Taylan ve Ülkü Aydın) hakkında avukat Veli Devocioğlu'nun red dilekçesinden bazı bölümleri birlikte okuyalım:

"(...) Karara göre Aziz Nesin, 'Türklüğün manevi değerlerine ve ulusal çıkarlarına aykırı' düşüncelerin sahibidir ve o nedenle de korunamaz, her türlü hakarete layıktır... Böyle mahkeme kararı olur mu?"

Aynı kararda, bu 'değerler ve çıkarların (Ergun Göze gibi) Türk evladları'nın 'vatan ve millet sevgisine emanet olunduğu' da kabul ediliyor. Peki Aziz Nesin ne oluyor? Göze'nin yazısına ve onu tamamıyla haklı bularak davamızı reddeden daireye göre sadece 'vatan haini.'

İnsanlardaki adalet duygusunu tahrif eden bu hükmün bağışlanmaz yanlışlığı bir yana, Pekospil ve Red Kid kültürünü aşamamış bir düşüncenin koca Aziz Nesin'i değerlendirmeye kalkmasına ne demeli? (...) Aziz Nesin bir dünya yazarıdır; Türklüğün onuru ve yüzakıdır. Daha geçende Japonya'dan ve Amerika'dan aldığı uluslararası iki ödülün mürekkebi bile kurumadı. Halkın övünç kaynağı bir büyük yazara milliyetçilik dersi vermeye kalkışmak, yüksek Yargıtay'ın yetki ve ölçülerini çok aşan vahim bir hatadır. Adaletin saygınlığı bizim onurumuzdur. Ancak karar, skandal boyutlarında ideolojik ve hukuk dışıdır. Asla kabul edilmez niteliktedir."

Bu dava halen sürüyor. Devocioğlu'na gelince... Yetmişine merdiven dayamış bu delikanlı, insan ve insan ilişkileri üzerine yeni duyduklarında hayret etmenin, şaşırmanın çocuksu saflığını hâlâ yitirmemiş; bunlardan ötürü (mü) yüzü hâlâ kızarıveren bir adamoğlu adam! ◀

70'li yıllarda Türkçe'yi spikerlerden öğrenirdik. Çünkü onlar büyük bir titizlikle eğitiliyorlardı. Kanalların çoğalmasıyla birlikte Türkçe bozuldu. Günümüz spikerleri (küçük bir azınlık dışında) Türkçemizi bozacak kadar kötü konuşuyorlar. Eğitime önem veren de yok.

Nerede o eski spikerler...

MÜJGAN AKKUŞ

"Bugün, spikerlerin büyük bir kısmı Türkçe bilmiyor. Toplumdaki yozlaşmayla birlikte spikerlerin de kalitesi düşmeye başladı."

Yirmi dokuz yıl TRT'de spikerlik yapan Altan Varol, böyle diyor günümüz spikerleri için: "Spiker olmak isteyenler alınıyor, onlara Türkçe öğretilmeye çalışılıyor. Sonra da mikrofon veya ekran başına gelip kuruluyorlar ve hemen de spiker olduklarını zannediyorlar" diye konuşuyor.

Spikerlerin ve ekrandaki konuşmacıların çok önemli bir sorumluluğu olduğuna inanı-

yor. "Bu, öyle bir sorumluluk ki, mikrofon başındakiler nasıl konuşurlarsa yarının yetişen nesli de öyle konuşacaktır."

Altan Varol, TRT'ye 1965'te girmiş. O günden bu yana değişen çok şey olduğunu düşünüyor. Dünden bugüne yaşanan değişimi ise, siyahla beyaz arasındaki farka benzetiyor.

"O zamanki sınavlar çok zordu. Yarım gün zekâ testi, sonra bir buçuk gün genel kültür testi yapılırdı. Bunlarda başarılı olursanız mülakata geçilirdi. Ve peşinden ses barajı..."

Böyle anlatıyor, o günlerde TRT'de yapılan spikerlik sınavlarını. Dört sınavda başarılı olmuş ve araştırmacı, metin yazarı, programcı ve spiker olarak işe başlamış.

Altan Varol: "Eski sınavlar çok zordu."

Spiker olabilmek için iyi bir görünümün önemli olduğunu düşünüyor. "Ama dünya güzeli bir kadın olması ya da yakışıklı bir erkek olması gerekmiyor. 'İyi bir görünüm' derken, giyimi, davranışları, zekâsı, kültürü, görgü kurallarına uygun hareket etmesi gibi özellikleri kastediyorum."

Spikerin, haber okurken ön plana çıkması gerektiğini söylüyor ve şimdiki spikerlerin, beden dilini yanlış kullandığından yakınıyor. "Haber okurken beden dili çok dikkatli kullanılmalı. Mimik ve jestleri karşdakinin gözünü oyarcasına kullanmak, durmadan el kol sallamak hiç de hoş şeyler değil."

Ali Kırca

Haberciliğe 1974 yılında TRT'de başlayan ve yirmi yıllık bir habercilik geçmişi olan Ali Kırca da beden dilinin önemine işaret ediyor: "Bir spiker düşünebiliyor musunuz, bütün haberleri robot gibi okuyor. İşte beden dili orada çok önemli. Seyircinin düşüncelerine ortak olmak ve seyirciyle o duygu ve düşünceleri paylaşmak için beden dilini iyi kullanmalısınız".

Beden dilinin bir aktör veya aktrist tavrı ile kullanılmaması gerektiğini söylüyor Ali Kırca: "Bunu yaptığınız zaman, seyirci onu da farkeder. Ben, içimden geldiği gibi okuyacağım, karşıdaki insanlar nasıl hissediyor, duyuyor ve düşünüyor ise, ben de o şekilde olacağım" anlayışıyla habere girerseniz o zaman seyirci ile beden dilindeki yakınlaşmayı sağlarsınız."

Kırca'nın haber okurken yorum konusundaki düşüncesi ise şöyle: "Metinde, örüntüde, anlatımda yorum yapamazsınız. Bunu yaptığınız zaman seyircinin bir bölümüne ters düşersiniz, bir bölümünün yanında yer alırsınız. Böyle bir konumunuz olmamalı sizin. Çünkü seyirci, genel bir seyircidir."

Uzun yıllar yurtdışında bulunan Kırca, yabancı televizyonları da yakından izleme fırsatı bulmuş. "Bu meslekte başarılı sayılıyorsam, bunda yabancı TV'lerle olan ilişkimin etkili olduğunu söyleyebilirim" diyor.

"Ben, TRT'de çalışmış, hem de uzun yıllar çalışmış ender insanlardan biriyim. atv Haber Merkezi'nde çalışan arkadaşlarımdan da çoğu benim gibi. Biz, TRT kökenli özel televizyoncularız. TRT'den aldığımız unsurları muhafaza ettik, onun üzerine özel TV'nin renklerini ve daha özgür yayıncılık anlayışını kattık ve bir sentez oluşturduk.

atv Haber, Ali Kırca ile özdeşleşmiş gibi. Amerika'da ve diğer ülkelerde bu tarzda ha-

Fotoğraf: MÜJGAN AKKUŞ